

Klimkó Gábor

AZ ÉVSZÁMKEZELÉSEL KAPCSOLATOS KORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Előzmények

A dátumváltás problémáját az okozta, hogy egyes számítástechnikai rendszerek csak az évszám két utolsó jegyét vették figyelembe, s emiatt az ezeket használó eszközök, berendezések 2000. január elseje környékén egyáltalán nem, vagy részben helytelenül működtek volna. Ennek a látszólag kis hibának a tényleges következményeit nehezen lehetett előre meghatározni, ugyanakkor az összes lehetséges hibaforrás felderítése hatalmas erőforrást igényelt volna.

A probléma sajátossága volt az is, hogy a határidőt - ellentétben más számítástechnikai jellegű projektekkel - nem lehetett módosítani. Ezért a 2000. év dátumváltási problémájának kezelése jelentős kihívás volt nemcsak hazánk, hanem a fejlett világ országai számára is.

A probléma súlyát viszonylag hamar felismerték hazánkban is. A Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Koordinációs Irodája (MeH IKI) már 1997 elején megkezdte a kormányzat felkészülését a dátumváltásra. Az előkészítő tevékenységek során a MeH IKI képviselői nemzetközi konferenciákon vettek részt, felvették a kapcsolatot az ország meghatározó informatikai szervezeteivel. Az első feladatok egyike volt a probléma központi államigazgatásbeli nagyságának a felmérése, amely 1998 elején készült el. Ezen kívül a figyelemfelkeltő kampányt indítottak a vezetés számára, szakértői csoportot hoztak létre, a minisztériumoktól adatokat kértek be, valamint oktatásra is sor került.

A Kormány a feladatokat és felelősöket a 2000. évszámmal összefüggő informatikai feladatokról szóló 1059/1998. (V.8.) Korm. határozatában határozta meg először. Ez a határozat a közigazgatásra koncentrált és egyes feladatok esetében lényegében teljesíthetetlen határidőket szabott meg. A határozat ezen túlmenően felkérte az Állami Számvevőszék elnökét, hogy az 1999. évi vizsgálati programokat egészítse ki a 2000. év dátumváltásával összefüggő feladatok végrehajtásának ellenőrzésével. A kormányhatározat nem rendezte a feladat finanszírozási kérdéseit, sőt egyfajta „igény bejelentési” folyamatot indított el, amelynek káros hatásait a probléma tényleges kezelésekor is érezni lehetett - akadt olyan szervezet, amelyik még 1999 közepén is a forrásigényeit hangoztatta a megfelelő felkészülés helyett.

1998 közepén alakult meg az évszámkezeléssel foglalkozó Tárcaközi Irányító Bizottság. A figyelem-felkeltési kampány fontos eseménye volt a brit és holland nagykövetség támogatásával 1998 végén rendezett konferencia.

1998-ban a dátumváltás problémájának kezelése világméretű együttműködés indult el. Ennek elsődleges oka a nagyfokú technológiai kockázatokban és a világgazdaság részét képező nemzetek kölcsönös függőségében keresendő. A fejlett országok kezdeményezésére és tőketámogatásával az ENSZ égisze alatt a Világbank egy InfoDev nevű csoportot hozott létre, amelynek alapfeladata az volt, hogy a probléma megelőzésével kapcsolatos know-how-val, valamint anyagi forrásokkal segítse a világ kevésbé fejlett országait. Az összehangolt munkát az ENSZ Informatikai Szakbizottsága irányította.

Az ENSZ a világot hat régióra osztotta, a régiókon belül - a dátumváltás kapcsán - együttműködési akciókat kezdeményezett. Az országok kormányai vissza nem térítendő forrásokra pályázhattak, amelyből fedezni tudták az egyes nemzeti cselekvési program kimunkálását, beindítását, az érintett területek problémamegelőzési programjának kidolgozását valamint tudatosítási kampányok indítását. A Magyar Köztársaság Kormánya is pályázott ezekre a forrásokra, amelyeket elnyert és összesen 441.000 USD-vel egészíthette ki a központi költségvetést a dátumváltásra való felkészülésben. 1999-ben a Miniszterelnöki Hivatal költségvetésében további 330 millió forint állt a dátumváltással kapcsolatos központi koordináció rendelkezésére.

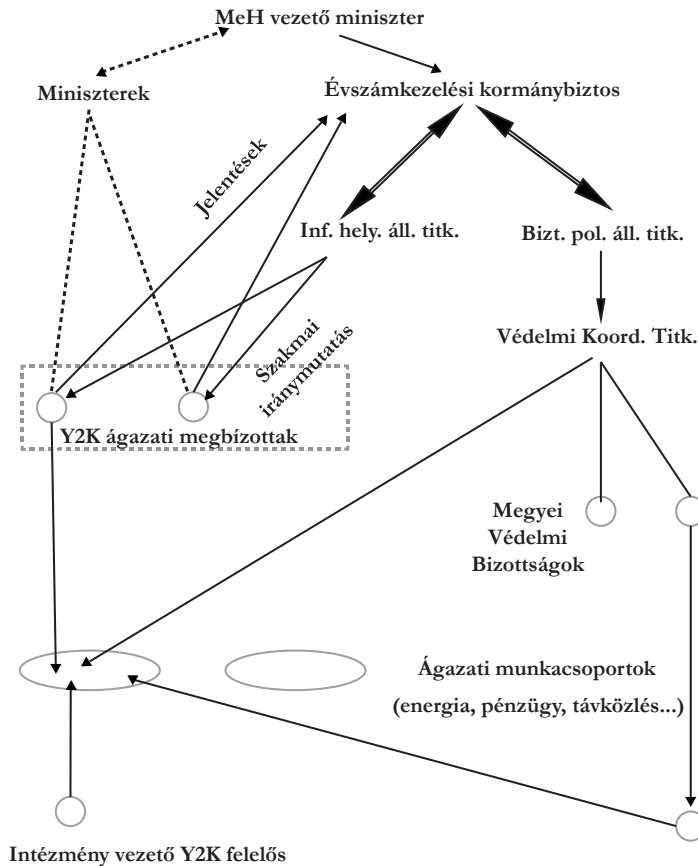
Az évszámkezelési kormánybiztos kinevezéséről és a 2000. évszámmal összefüggő kormányzati feladatok új meghatározásáról, a cselekvési program ütemezéséről és szervezeti intézkedésekről a 1044/1999. (IV.30) Korm. határozat intézkedett, és ennek mellékleteként közzé tette a dátumváltás cselekvési programját. A cselekvési programban (amelynek munkapéldánya már 1998 őszétől az évszámkezelés alapjául szolgált) a Kormány deklarálta, hogy elsődleges szempontja a gazdaság és a társadalom működőképességének fenntartása, amelyet minden körülmények között biztosítani fog. Ennek megfelelően a cselekvési program kiterjedt a közigazgatás szervezetein túlmenően a nemzetgazdaság szereplőire, valamint a lakosságra is. A cselekvési programban koncepcióváltásra került sor, ugyanis az 1059/1998. (V.8.) Korm. határozat alapján történő igényfelmérés során 30-35 milliárd forint körüli forrásigényt jeleztek a szervek, amely egyrészt nem állt rendelkezésre, másrészt az indokoltsága is helyenként megkérdőjelezhető volt. Ezért a cselekvési program az igények teljeskörű kielégítése helyett az esetlegesen felmerülő problémák elhárítására koncentrált, a rendelkezésre álló források mértékében.

Az évszámkezelés cselekvési programjának alapelve az volt, hogy a feladatok ellátásában a már kiépített, működő igazgatási szervezetekre kell támaszkodni. Ennek az elvnek figyelembevételével vonták be a védelmi igazgatás központi és helyi szerveit.

A dátumváltás kezelésével kapcsolatos nemzetközi gyakorlat indokolta, hogy a probléma kezelését kellő kormányzati súllyal rendelkező szintről irányítsák. Az Informatikai Helyettes Államtitkár előterjesztése alapján a problémakör kormányzati összefogója a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter lett, és a Kormány Dr. Mojzes Imrét nevezte ki évszámkezelési kormánybiztosnak.

Az évszámkezelési kormánybiztos apparátusa útján (az ún. monitoring rendszeren keresztül) kísérte figyelemmel a nemzetgazdaság és a közszol-

gálai szervezetek felkészülését. A dátumváltásra történő felkészülést a lakosság, a kis- és középvállalkozások, a stratégiai cégek, az államigazgatás és az önkormányzatok körében követte a kormánybiztos titkársága, a minisztériumok, az érintett felügyeleti szervek illetve a védelmi igazgatás segítségével. A kiemelt szervezeteknél közvetlen megkeresés útján kapott adatokat, a lakosság és a kis- és középvállalkozások esetében pedig statisztikai mintavétel útján tájékozódott a titkárság.

1. ábra. AZ ÉVSZÁMKEZELÉSI KOORDINÁCIÓS STRUKTÚRÁJA

A cselekvési program szerint kiemelt figyelmet kapott a dátumváltással kapcsolatos kommunikáció területe. A társadalom érintett csoportjait más-más kommunikációs csatornán keresztül szólították meg. A lakosság számára hangalámondásos animációs ismeretterjesztő film („Írany 2000!”, rendezte Vajda Béla), valamint egy folytatásos, kilenc részes riportfilm készült, melyeket a közszolgálati televízió csatornáin vetítettek le. A kis- és középvállalkozások részére tájékoztató kiadvány és kiegészítő CD készült,

amelyből a közigazgatáson kívül az oktatási intézmények is kaptak (Miniszterelnöki Hivatal, 1999). A felkészülés eseményeiről hírlevél tájékoztatta az érdekelteket. Összeállítottak egy a dátumváltás és az informatika jogi vetületeit taglaló kiadványt is. (Dr. Bérczes et al., 1999).

A kormánybiztos titkársága regionális konferenciát rendezett 1999 októberében, ahol a dátumváltással kapcsolatos regionális kérdéseket vitatták meg az energia, közlekedés, vészhelyzetekre való felkészülés és kommunikációs kérdések területein. Számos további konferenciát rendeztek az önkormányzatok, a civil szféra, az egészségügy képviselői számára. Különösen fontos volt a magyarországi külképviseletek számára rendezett tájékoztató, ahol a külföldi résztvevők első kézből, a kiválasztott magyar stratégiai szervezetek képviselőitől kaphattak tájékoztatást a magyar felkészülés helyzetéről.

A tájékoztatáson kívül a kormányzat kézzelfogható, konkrét segítséget is nyújtott a felkészüléshez. A dátumváltással kapcsolatos, a közigazgatás számára nyújtandó központi szolgáltatásokra tárgyalásos közbeszerzési eljárást írtak ki. A szolgáltatás 1999 augusztusában indult be. A közigazgatásban elterjedten használt szoftverek javítókészleteit a dátumváltással kapcsolatos kormányzati honlapról lehetett letölteni. A honlapon a felkészülés megtervezéséről, a tevékenységek folyamatosságát biztosító tervezésről szóló ajánlásokat is fel lehetett letölteni.

1999-ben három alkalommal került sor a felkészüléssel kapcsolatos adatok bekérésére a tárcáktól. Az adatszolgáltatások irányultsága eltérő volt. Az első felmérés a felkészülés tevékenységeire, azok költségigényére koncentrált. A második, szeptemberi felmérés az adatok mentésére, a dátumváltás okozta esetleges zavarok kezelésének terveire ("katasztrófa-elhárítási tervek") helyezte a hangsúlyt. A harmadik, decemberi adatszolgáltatás pedig a várható zavarok felmérésével, előre jelzésével foglalkozott, illetve nyilatkoztatta az egyes szervezetek vezetőit.

A kritikus időszak eseményei

1999 végéig a jelentésekben semmilyen olyan adat nem szerepelt, amely egy válsághelyzet kialakulásának lehetőségére utalt volna. Mivel az élet normális menetét más okok is megszakíthatják és senki sem garantálhatta abszolút biztonsággal, hogy minden, a dátumváltás problémájában érintett eszköz és rendszert kijavítottak, a Kormánynak fel kellett készülnie az esetleges dátumváltási zavarok kezelésére is.

A nemzetközi gyakorlathoz igazodva, a 2000. évi dátumváltással összefüggő kormányzati koordinációs feladatokhoz kapcsolódó ügyeleti rendszer kialakításáról szóló 1118/1999. (XII.7.) Korm. határozat szerint a szilveszteri időszak alatt működött a Kormányzati (évszámkezelési) Információs és Koordinációs Központ. Ebben az időszakban megerősített ügyeleti szolgálatot működtettek a nagy magáncégek, a szolgáltatók és a közigazgatás. Az ügyeleti rendszer részeként minden tárca kialakította saját ügyeleti rendszerét is.

Az Információs és Koordinációs Központban információkat gyűjtöttek, elemeztek, értékelték és továbbítottak. A Központ kiemelten fontos feladata volt a közvélemény, a sajtó és médiák tájékoztatása. A nyílt tájékoztatás érdekében a Kormánybiztos lehetőséget biztosított a magyarországi külképviseletek számára, hogy az érdeklődők megtekinthessék a Központot.

A Központ a Honvédelmi Minisztérium egyik objektumában kapott elhelyezést. A Központban összekötőkkel képviseltették magukat a legfontosabb ágazatok és szektorok, beleértve ebbe többek között az energia, a távközlés, a pénzügyi szféra, az egészségügy és a rendvédelem szereplőit. Az összekötők az adott terület ügyeleti központjaival történő rendszeres kapcsolattartás útján kapták az információt.

A Központban a lakosság számára ingyenes telefonvonal („zöld szám”) állt rendelkezésre a dátumváltással kapcsolatos bejelentéseik megtétele érdekében.

A Központ a beüzemelés után 1999. december 31. reggel hét órától 2000. január elsején hat óráig folyamatosan, ezután napközben működött. A figyelem fókusza folyamatosan változott: míg szilveszter éjszakáján a folyamatos szolgáltatók (elsősorban az elektromos áram, a gáz- és távhőszolgáltatásra, illetve a kórházi ellátásra), január másodikán a rendszerek tesztjeire, január harmadikán az első munkanapi eseményekre figyeltek, addig negyedikén a pénzügyi szolgáltatások beindulása került a figyelem középpontjába. A Kormánybiztos több sajtótájékoztatón, folyamatosan ismertette a Központba beérkezett időszakos jelentéseket. A kritikus időszak alatt, a világ más országhoz hasonlóan, Magyarországon sem jeleztek lényegi zavarokat, de kisebb súlyú események előfordultak.

A dátumváltás utáni tevékenységek

A Központot a dátumváltás után számos vezető köztisztviselő, a honvédség, a tudományos élet és az oktatás képviselői kereste fel. A vendégek között volt Katona Kálmán miniszter úr és Fodor Lajos vezérkari főnök úr, valamint a Világbank képviselői is. A Központ a látogatók osztatlan tetszését vívta ki és számos javaslat merült fel a Központ létrehozása és üzemeltetése során felgyülemlett tapasztalatok további kamatoztatására. A Központ alkalmas formában történő további működtetése tárgyában előterjesztés készült a Miniszterelnöki Hivatal vezetői részére.

A dátumváltás alatt és utána sem kerültek nyilvánosságra olyan, működőképességet veszélyeztető hibák, melyek bevallottan a dátumváltás következményei lettek volna. Ennek a ténynek az értékelése során azonban figyelembe veendő az is, hogy a szervezetek – különösen a privát szférában - nem voltak érdekeltek abban, hogy a külvilág által nem észlelhető esetleges hibáikat bejelentsék.

A minisztériumok a dátumváltás után adatokat közöltek a tapasztalt, illetve a várható zavarokról, valamint a dátumváltás költségeitől. Az ágazati jelentések szerint a kisebb, a működőképességet nem veszélyeztető hibák, amelyek nem kaptak nagy publicitást, az alábbiak voltak:

- néhány beépített rendszer – laboratóriumi rendszerekben – nem működött rendeltetésszerűen (Földművelésügyi Minisztérium);
- egyes meteorológiai műhold által szolgáltatott adatoknál előfordult probléma (Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium);
- néhány, a második félévbe üzemeltetésre kerülő statisztikai program kompatibilissé tétele nem fejeződött be (Szociális és Családügyi Minisztérium);
- jelentéktelen, kisebb, a helyszínen elhárítható zavarok keletkeztek (Pénzügyminisztérium).

A sajtó képviselőinek visszatérő kérdése volt, hogy mennyibe került az országnak a dátumváltásra történő felkészülés. A magánszféra ráfordításait természetesen nem lehet pontosan kimutatni, volt, ahol üzleti titokként kezelték, volt, ahol megadtak számokat, de azok pontossága, tartalma ellenőrizhetetlen.

A tárcáknak februárban meg kellett adniuk a saját és közvetlen irányításuk alatt álló költségvetési intézményeik vonatkozó ráfordításait. Sajnos, ebben az esetben sem pontos a kép: volt, ahol nulla ráfordítást adtak meg, mondván, hogy az 1999. évi fejlesztési és beruházási keretet használták fel erre a célra (de ezt az összeget nem adták meg); volt, ahol utaltak arra, hogy az általuk megadott összeg csak nagyságrendileg helyes, mert más célú informatikai beruházásokat is fed. A beérkezett adatok összesítése szerint kb. 6,6 milliárd forintot fordított az államigazgatás a dátumváltás leküzdésére 1999-ben (a fenti adatértelmezési fenntartásokkal). A költségek legnagyobb hányadát (több mint a felét) a belügyi tárca vallotta magáénak, őt követte a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, valamint a Pénzügyminisztérium (beleértve ebbe a társadalombiztosítási ágazatot is) a költségek kb. 15-15%-val. Őket követte az Egészségügyi Minisztérium, illetve a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium, a költségek kb. 5-5%-val. A nemzetgazdaság egészére a dátumváltás 1999-ben felmerült költségei, nagyvonalúan számolva, kb. 15 milliárd forint körüli összegre becsülhetők.

2000. január havában megindult az a dátumváltás tapasztalatainak összegzése és értékelése, és ennek során több, a dátumváltás tapasztalatait összegző, illetve annak pozitív hozadékait elemző rendezvény is megrendezésre került. Februárban került sor „A 2000. év dátumváltás tapasztalatai az egészségügyben” című konferenciára, majd nem sokkal ezután rendezték meg „A 2000. év dátumváltás tapasztalatai a távközlésben” című hasonló rendezvényt, ahol az érintettek képviselői mondták el véleményüket és tapasztalataikat.

A koordináció eredményessége

Az évszámkezelés központi koordinációjának eredményességének egyik mutatója lehet az, hogy nem következett be számottevő zavar sem az évszámváltás előtt, sem utána.

A kommunikáció egyik érzékeny területe volt a médiával, a sajtó képviselőivel való kapcsolattartás. A megfelelő tájékoztatás egyik eredménye az

volt, hogy a magyar sajtóban szinte egyáltalában nem jelent meg a dátumváltás esetleges zavarait eltűlő, pánikkeltésre alkalmas híradás.

A felkészülés során végig megkülönböztetett figyelmet élvezett egy esetleges lakossági pánik feltétlen elkerülése. Számos külföldi elemző is tartott egy, különösen a pénzügyi szférát érintő, pánik kialakulásától. Az évszámkezelési kormánybiztos több alkalommal készítettett felmérést a lakosság felkészülésének és várható reakcióinak nyomon követése érdekében. A felmérések tanúbizonysága szerint folyamatosan nőtt az évszámkezelési problémát ismerők száma, ami – részben – a televíziós figyelem-felkeltési sorozat eredményének is tulajdonítható. Az utolsó, 2000. januári felmérés szerint a felkészülés társadalmi megítélése is pozitív volt.

Fontos szempont volt a diplomáciai közösség, a külföldi befektetők folyamatos és tárgyyszerű tájékoztatása. Egyes elemzők 1999 második felében azt jósolták, hogy a dátumváltás miatt a pénzügyi befektetők távol maradnak, illetve kivonják tőkéjüket az országból. Ez a negatív tendencia nem következett be.

A dátumváltást megelőzően több nemzetközi csoport értékelte hazánk évszámkezelési felkészültségét. A legtöbb esetben hazánk felkészültségét jónak, a nemzetközi elvárásoknak megfelelőnek értékelték. Előfordult olyan, vélhetőleg rosszindulatú értékelés is, ami egy konkrét, különösen veszélyeztetettnek minősített területen, a légi közlekedésben sötét képet festett az országunkról, holott az illetékesek tájékoztatása szerint ez minden alapot nélkülözött.

A polgári Kormány működése alatt az ellenzék két alkalommal intézett interpellációt a dátumváltás kapcsán a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszterhez. A Tisztelt Ház mindkét alkalommal elfogadta a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter válaszát.

Az évszámkezelés egyik alapelve volt, hogy nem különítettek el központi keretet az egyes konkrét területek támogatására, ehelyett minden tárca maga tervezte be, illetve gazdálkodta ki a felkészüléshez szükséges költséget. (A felkészülés során voltak arra kísérletek, hogy az általános költségvetési tartalék terhére támogatást szerezzenek egyes intézmények.). Figyelembe véve, hogy a zavarok elmaradása miatt olyan vélemények is napvilágot láttak, melyek szerint az évszámváltás okozta problémák nagysága, komolysága messze eltűlött volt, ez az alapelv abszolút bevált. Senki sem róhatta fel az akkori Kormánynak, hogy a dátumváltási probléma kezelése során pazarló módon bánt volna a közpénzekkel.

A kritikus időszakban működtetett Központ megfelelt a nemzetközi elvárásoknak, és megfelelően kiszolgált a sajtó és médiák tájékoztatási igényeit, hozzájárult az elvárt nemzetközi tájékoztatáshoz.

Összességében a központi koordináció működése a nemzetközi elvárásoknak megfelelőnek és igen eredményesnek minősíthető.

NEMZETKÖZI FELKÉSZÜLÉS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ÉVSZÁMKEZELÉS KAPCSÁN

A dátumváltás kezelésének nemzetközi együttműködése és koordinációja több szinten figyelhető meg. A világméretű együttműködésen kívül regionális, illetve ágazati koordinációk, valamint kétoldalú együttműködések jelentek meg.

Világméretű együttműködés

A dátumváltás problémájának kezelése soha nem látott világméretű együttműködést indított el. Ennek elsődleges oka a nagyfokú technológiai kockázatokban és a világgazdaság nemzetektől való kölcsönös függőségében keresendő. A fejlett országok kezdeményezésére és tőketámogatásával az ENSZ égisze alatt a Világbank egy InfoDev nevű csoportot hozott létre, amelynek alapfeladata az volt, hogy a probléma megelőzés menedzsmentjének know-how-jával, valamint anyagi forrásokkal segítse a világ kevésbé fejlett országait. Ennek során egy jól összehangolt nemzetközi információs adatbázis és támogató rendszer került kiépítésre. Az összehangolt munkát az ENSZ Informatikai Szakbizottsága irányította. Az ENSZ a dátumváltás érintettsége miatt a világot hat régióra osztotta és a régiókon belül további együttműködési akciókat kezdeményezett. A kevésbé fejlett országok kormányai vissza nem térítendő anyagi forrásokra pályázhattak, az általános nemzeti cselekvési program kimunkálására, beindítására, érintett területek probléma megelőzési programjára, valamint tudatosítási kampányok végrehajtására. Az anyagi források igénybe vételének szabályait a Világbank állapította meg. A Magyar Köztársaság Kormánya is pályázott ezekre a forrásokra, amelyeket elnyert és összesen 441 ezer USD-vel egészíthette ki a központi költségvetést a dátumváltásra való felkészülésben.

Régióink országai az alábbi nagyságú támogatást vették igénybe:

VILÁGBANKI TÁMOGATÁSOK AZ ÉVSZÁMKEZELÉS KAPCSÁN (USD-BEN)

ORSZÁGOK	Támogatás típusa (összeg \$-ban)		Kérelem időpontja	Kérelem jóváhagyása (összeg \$-ban)		Szerződés
	Tervezési	Megvalósítási		Tervezési	Megvalósítási	
Albánia	95 550		1998.12.02	95 550		1998.12.22
Bosznia	100 000		1998.10.23	86 000		1998.10.29
Bosznia		500 000	1999.05.24		100 000	1999.10.20
Bulgária	100 000		1998.10.01	96 000		1998.11.30
Bulgária		500 000	1999.06.25		300 000	1999.07.12
Horvátország	100 000		1998.08.11	80 000		1998.12.01
Horvátország		530 000	1999.09.22		későn adták be	

ORSZÁGOK	Támogatás típusa (összeg \$-ban)		Kérelem időpontja	Kérelem jóváhagyása (összeg \$-ban)		Szerződés
	Tervezési	Megvalósítási		Tervezési	Megvalósítási	
Cseh Köztársaság	100 000		1999.06.15	70 000		1999.07.12
Észtország	\$100 000		1998.11.05	100 000		1998.11.11
Magyarország	100 000		1998.11.05	100 000		1998.11.16
Magyarország		500 000	1999.03.01		300 000	1999.03.16
Lettország	100 000		1998.11.12	100 000		1999.01.13
Litvánia	100 000		1998.11.11	100 000		1998.12.03
Litvánia		500 000	1999.04.30		200 000	1999.07.12
Macedónia	100 000		1998.10.16	100 000		1998.10.30
Macedónia		500 000	1999.06.15		300 000	1999.07.12
Lengyelország	100 000		1998.10.01	95 000		1998.10.16
Románia	100 000		1998.08.31	95 000		1998.09.25
Szlovákia	100 000		1999.03.19	100 000		1999.04.20
Szlovákia		500 000	1999.04.19		200 000	1999.06.22
Ukrajna	100 000		1998.10.20	0		

Egyes országok (köztük hazánk is) kiegészítő támogatásban is részesültek, általában 50 000 USD összeghatárig.

Az ENSZ Informatika Szakbizottsága összesen két konferenciát szervezett New Yorkban és 1999. december elejétől egy világméretű figyelő rendszert (Global Watch System) helyezett üzembe, ahol az információk szilveszter előtt a felkészültség mértékét, újévtől pedig az átállás minőségét mutatták. A nagyfokú előkészítési munka a kisebb-nagyobb zavarokon kívül zökkenőmentes dátumváltást eredményeztek.

Regionális együttműködések

Kelet-közép-európai régió

Az ENSZ által felosztott régió közé tartozott a Kelet-közép-európai régió, amelynek koordinálására Bulgáriát kérték fel. Bulgária három konferenciát szervezett Borovecban, Várnában és Szófiában, elsősorban a kritikus infrastruktúra ágazatok felkészülési helyzeteinek értékelése céljából. A magyar fél az első kettő konferencián közvetlenül képviseltette magát a záró szófiai konferenciára csak helyzetjelentést küldtünk, mert decemberben elsősorban az információs központunk kiépítésével voltunk elfoglalva.

Regionális ágazati szintű koordinációk

A regionális együttműködések között kiemelt szerepet kaptak a kritikus infrastruktúra ágazatokon belüli együttműködések. Ezek közül is kiemelendő a bank-, a villamosenergia-ipari és a távközlési szektorok tevékenysége.

A banki szektoron belül a Global-2000 nemzetközi szövetség munkája figyelemre méltó. A szövetséget a világ tíz legnagyobb bank képviselője hozta létre, amelyhez csatlakozott a magyar munkacsoport is. A szövetség folyamatosan kívánta figyelemmel kísérni a bankvilág banki- és elszámolás-forgalmi felkészülési helyzetén túl a kapcsolódó infrastruktúra dátumváltási állapotát is. Ehhez folyamatos információkéréssel fordultak a nemzeti koordinátorokhoz, illetve a nemzeti képviselőkhöz. Az adatok értékelését követően egy egységes táblázati formában tették közzé a szövetség által besorolt készültségi mutatókat. A táblázati formát hazai adatközlésünk céljára is fel tudtuk használni. Sok esetben fordult elő azonban, hogy kedvezőtlenebb képet festettek rólunk, mint ahogy az a valóságnak megfelelt. A szubjektív értékelést 1999. november végén szüntették meg és a szakemberek csatlakoztak az ENSZ világméretű figyelőrendszerének munkájába.

A villamosenergia-ipar szektorán belül is élénk ágazati nemzetközi együttműködés folyt. Ez kiterjedt az atomerőművek figyelemmel kísérésére, amelyet többek között a Nemzetközi Atomenergiai Ügynökség koordinált, de kiterjedt az EURELECTRIC/UNIPEDA és a CENTREL felügyeletén belül az erőművek, villamos teherelosztók és áramszolgáltatók készültségeinek nyomon követésére is. A magyar képviselőt többnyire a Magyar Villamos Művek látta el, de tevékenyen részt vett a munkában a Gazdasági Minisztérium mellett az Energia Hivatal is. Az együttműködést erősítette az a szolgáltatás folytonosságát garantáló közös nyilatkozat is, amelyet a villamosenergia-iparban tevékenykedő cégek írtak alá.

A távközlés szektorán belül is szerteágazó nemzetközi együttműködésre került sor. A legnagyobb magyar távközlési szolgáltató folyamatosan tartotta a kapcsolatot a Nemzetközi Távközlési Egyesülettel (ITU) és az Európai Távközlési Informatikai Társasággal (ETIS). Ezen túlmenően rendszeresen képviselték magukat nemzetközi szakmai konferenciákon, ahol a szakemberek egymással találkoztak, és egyeztették a szükséges intézkedéseket, valamint közös munkatervet dolgoztak ki a közös, integrációs tesztelesekre. A dátumváltás kritikus időszakára a világ vezető távközlési szolgáltatói egy kommunikációs rendszert építettek ki az esetleges zavarok gyors megszüntetése céljából.

Tagsági szintű koordinációk

Tényleges és várományos tagsági viszonyunknak megfelelően adatszolgáltatási kötelezettségeinknek tettünk eleget az Európai Unióba, az OECD-be, valamint a NATO-ba. A szervezetek képviselői folyamatosan kísérték figyelemmel dátumváltás-kezelési tevékenységeinket, valamint készültségi

helyzetünket és láttak el különböző tanácsokkal. Élénkebb együttműködés a NATO képviselőivel volt, ahol külön konferencia keretében tudtuk bemutatni végrehajtott feladatainkat és koordinációs központjaink közvetlen kapcsolatban álltak egymással.

Szomszédos országoktól való függőségi kockázatok csökkentése

A határon átnyúló problémák kezelésére, a felkészültségi mutatók egyeztetésére szomszédos, valamint közeli gazdasági kapcsolatban álló országainkkal közösen kétnapos konferenciát rendeztünk 1999. október közepén Sopronban. A konferencia fő célkitűzése között az információs központok közötti szorosabb kapcsolattartás, a regionális vészhelyzet-kezelés koordinálása, a közvélemény tájékoztatási stratégia szerepelt. Ezen kívül természetesen részletesen áttekintettük a magyar szempontból lényeges, határon átnyúló kockázatokkal rendelkező energia és közlekedés szektorainak készülségeit.

A KONFERENCIA ZÁRÓNYILATKOZATA (1999. OKTÓBER 14.)

Az 1999. október 14.-én, Sopronban tartott regionális évszámkezelési konferencián Ausztria, Bulgária, Cseh Köztársaság, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Moldávia, Románia, Szlovákia, Szlovénia és Ukrajna delegáltjai (a továbbiakban: a résztvevők) egyetértettek az alábbiakban:

1. A jelenleg rendelkezésre álló adatok alapján kicsi annak a kockázata, hogy az évszámkezelési probléma miatt a résztvevők országaiban az energia- vagy a közlekedési szektorban regionális vagy országos szintű válsághelyzet alakulhatna ki.
2. Egyes országokban még nem készült minden igényt kielégítő kommunikációs stratégia. A különböző országokban egymástól eltérő feladatokat, célokat, célkitűzéseket és érdekeket találhatunk, és a pénznek szűkében vagyunk. Egyes esetekben nem áll rendelkezésre koncentrált kommunikációs költségvetés, ami lehetővé tenné a megfelelő választ a sok információs kérésre.
3. Az évszámkezelési problémával kapcsolatos PR tevékenységek a 2000. január elsejéig tartó hetekben növekvő jelentőségű szerepet játszanak. A félretájékoztatás káros hatásait el kell kerülni a lényeges információk széleskörű terjesztésével a megfelelő tömegkommunikációs tájékoztatási csatornákon keresztül.
4. Az évszámváltás szempontjából kritikus időszak alatt szükség van nemzetközi koordinációra és nemzeti információs központok működtetésére. A központok közötti gyors és hatékony kommunikációt ösztönözni kell.
5. A résztvevők szükség esetén, lehetőségeikhez mérten kölcsönösen segítik egymást az évszámváltás során felmerülő lehetséges zavarok elhárításában.

6. A résztvevők kinyilvánítják azon készségüket, hogy a kelet- és közép-európai valamint közép-ázsiai nemzeti koordinátorok által március 31-én elfogadott boroveci (Bulgária) egyezmény szellemében minden, az évszámkezeléssel kapcsolatos, a régió országait a kritikus szektorokban érintő információkat egymással folyamatosan és kölcsönösen megosztanak.
7. A résztvevők fontosnak tartják az évszámkezelési probléma kezelése során felhalmozódott tapasztalatok összegzését, amivel reményeik szerint elősegítik az információs társadalom kifejlődését.

Kétoldalú együttműködések

A kétoldalú nemzetközi kapcsolatok kiegészítették azt a folyamatot, amely a dátumváltásra történő felkészülésben az általános tájékoztatáson mutatót túl. A kétoldalú együttműködés során az adott nemzetre vonatkozó, célzott informálás volt a fő cél, amely megbízhatóbb garanciát nyújtott a kereskedelmi kapcsolatok, a beruházás folytonosság és az idegenforgalom területein. Ezek az együttműködések elsősorban a magyar kereskedelmi kirendeltségeken, a TÉT attasékon, követségeken valamint a tiszteletbeli konzulokon keresztül valósult meg (98 kereskedelmi kirendeltség, 14 TÉT attasé, 78 követség, 137 tiszteletbeli konzul).

FORRÁSOK

- Dr. Bérczes Róbert et. al. (1999) JOGos váltás. *A 2000. év dátumváltási problémája jogi megközelítésben*. ISBN 963 03 9299 2
- Dr. Mojzes Imre (szerk.) (2000a). *Így történt... a dátumváltás Magyarországon*. Miniszterelnöki Hivatal, ISBN 963 9284 41 6
- Dr. Mojzes Imre (szerk.) (2000b). *Tanulmányok a dátumváltásról és az ezredfordulóról*. Miniszterelnöki Hivatal, ISBN 963 9284 40 8
- Miniszterelnöki Hivatal, Évszámkezelési Kormánybiztos Titkárság (1999). *Számítástechnika: iránytű kis- és középvállalkozásoknak*. Miniszterelnöki Hivatal, ISBN 963 03 8438 8
- Miniszterelnöki Hivatal, Informatikai Helyettes Államtitkár Titkársága (1998). *Útmutató a 2000. év informatikai problémájának megoldásához*. Informatikai Tárcaközi Bizottság ajánlásai, 14. ajánlás